

АКТУАЛІЗАЦІЯ КРИМІНАЛЬНОГО ПРАВА ТА ВИЯВЛЕННЯ ЙОГО КРИМІНОЛОГІЧНИХ (ДУХОВНО-ЦІННІСНИХ) СМИСЛІВ

TOPICALITY OF CRIMINAL LAW AND DISCOVERY OF ITS CRIMINOLOGICAL (SPIRITUALLY-VALUABLE) MEANINGS

Кріцак І.В., к.ю.н.,

старший науковий співробітник науково-дослідної лабораторії з проблем досудового розслідування

Харківський національний університет внутрішніх справ

У науковій статті порушуються актуальні питання духовно-сутнісного осмислення кримінального права та поглиблення відповідних знань шляхом здійснення загального огляду наукової проблеми кримінального правопорушення (кримінального проступку та злочину). Наголошується, що система цінностей за нинішніх умов російсько-української війни набуває нових форм та значення. Людство дедалі більше замислюється над смислами духовного, незважаючи на зuboжіння справжніх людських знань та зведення щирості відносин до низин. Звідси і наукова спільнота не може оминати осторонь вказану проблему, особливо що стосується визначення справедливої межі призначення покарання відповідно до сучасних вимог гуманізації права.

Актуалізуються питання підготовки професійних правоохоронних та наукових кадрів, їхньої ролі в нинішніх умовах підготовки студентського та курсантського колективів високого масштабу мислення. Наголошується, що школа лідерів і професіоналів багато в чому вже втрачена з різних причин, але вона має бути відновлена ціною прикладення відповідних зусиль. Правоохоронна функція держави, яка полягає у охороні суспільних відносин від протиправних посягань найкраще відображена у кримінальному праві, основна місія якого «охорона», імператив, публічні заборони іменем Держави. Зачіпаються питання реалізації методу диспозитивності у кримінальному праві України, його відповідних позитивних і негативних рис заради вироблення якісного підходу у єдності та диференціації кримінальних покарань. Метою покарання у XXI столітті все ж не може бути кара за принципом Таліона (рівнозначної відплати). Євангельські істини нового заповіту понад дві тисячі років назад дали якісно іншу налаштованість вибудовування суспільних відносин у руслі благочестя на принципах «хто вдарив тебе у праву щоку, ти підстав ліву», «хто з вас найбільшим хоче бути у цьому світі, нехай буде усім за слугу», «несите тяготи друг друга і з тим исполните Закон Христов». З іншого боку наголошується, що «молчанию предається Бог», тобто якщо ми замовкнемо у поширенні злочинів «то камни возопиють», «мовчати на гріх, також гріх». Приблизно в такому зрізі та глибинному осмисленні вказаних постулатів повинно здійснюватись подальше дослідження кримінального права шляхом розроблення духовно-ціннісної концепції праворозуміння та вироблення єдності у призначенні кримінальних покарань.

Наголошується, що на загальнодержавному рівні не має високо-фахових спеціалістів у однаковому розумінні проблем як кримінального так і адміністративного права, інших галузей права, щоб можна було чітко визначити, які діяння віднесемо до адміністративних, а які до кримінальних проступків чи злочинів зважаючи на постійне оновлення, зміну і трансформацію (глобалізацію) суспільних відносин. Піднімаються питання «правоохорони» у кримінальному праві, а також моделювання щодо вибудовування сучасних кримінально-правових відносин у руслі декриміналізації шляхом розроблення альтернативних видів покарань.

Ключові слова: кримінальне право, кримінологія, духовно-ціннісні смисли, гуманізація, курсантсько-студентські колективи.

The scientific article raises topical issues of the spiritual and essential understanding of criminal law and deepening of relevant knowledge by carrying out a general overview of the scientific problem criminal offense (criminal misdemeanor and crime). It is emphasized that the system of values under the current conditions of the Russian-Ukrainian war acquires new forms and meanings. Humanity is increasingly thinking about the meanings of the spiritual, despite the impoverishment of real human knowledge and lowering the sincerity of relations to the lowlands. Hence and the scientific community cannot ignore this problem, especially with regard to determining the fair limit of punishment in accordance with the modern requirements of the humanization of law. Issues of training of professional law enforcement and scientific personnel are updated, their role in the current conditions of training student and cadet teams high scale thinking. It is emphasized that the school of leaders and professionals has already been lost in many respects for various reasons, but it must be restored at the cost of making appropriate efforts. Law enforcement function of the state, which consists in the protection of social relations from illegal encroachments best reflected in criminal law, whose main mission is "protection", imperative, public bans in the name of the State. Issues of implementation of the dispositive method in the criminal law of Ukraine are touched upon, its respective positive and negative features, for the sake of developing a qualitative approach in the unity and differentiation of criminal punishments. Punishment cannot be the purpose of punishment in the XXI st century, according to the principle of Talion (equal retribution). Gospel truths of the new testament more than two thousand years ago gave a qualitatively different attitude to the construction of social relations in the direction of piety on the principles of "who slapped you on the right cheek, you slap the left", "whoever among you wants to be the greatest in this world, let him be the servant of all", "carry one another's burdens and thereby fulfill the law of Christ." On the other hand, it is emphasized that "God is silenced" that is, if we shut up about the prevalence of crime "Then the stones will cry out", "to be silent about a sin is also a sin." Approximately in such a section and in-depth understanding specified postulates further investigation of criminal law should be undertaken by developing a spiritual and valuable concept of legal understanding and the development of unity in the imposition of criminal penalties.

It is emphasized that at the national level does not have highly specialized specialists in the same understanding of the problems of both criminal and administrative law, other branches of law, to be able to clearly define, which acts are classified as administrative and which are criminal misdemeanors or crimes in view of constant renewal, change and transformation (globalization) of social relations. Issues of «law enforcement» in criminal law are raised, as well as modeling regarding the construction of modern ones criminal-legal relations in the direction of decriminalization by developing alternative types of punishments.

Key words: criminal law, criminology, spiritual and value meanings, humanization, cadet and student teams

Коли руйнується справжня сутність і призначення високої місії людини на Землі з метою здобуття блаженної вічності, тоді понівечується все навкруг, що в результаті сприяє відповідній трансформації до кращих, благочестивіших станів шляхом виявлення справжності покаюння, а не примноження злоби і помсти. Лише високі ступені дієвого каяття, щире визнання своєї провини і понесення достойного і справедливого покарання з прощення окремих погрішностей є запорукою успішного розвитку суспільних відносин.

Розгляд окремого кримінального провадження – це універсальні, якісно-переживальні стани учасників судового процесу, коли на особистості судді лежить місія і відповідальність винести завершальне рішення, – вирок, який і стане відображенням справедливості вітчизняної правової системи з урахуванням традиційно-звичаєвих форм національного та кращих традицій міжнародного права.

Актуальність розроблення наукової проблеми (або кращі традиції харківської юридичної школи). Виховання

спеціаліста у будь-якій галузі складний і довготривалий процес, який характеризується багатьма етапами відповідної підготовки. З іншого боку нехтувати науковими кадрами – це приречення закладу освіти на крах і зубожіння спадковості наукової школи професіоналів високого масштабу, мислення і кругозору обізнаності. Цінувати ж вчителів, велика майстерність. Вони є науковими керівниками, консультантами молодого покоління науковців. Це універсальний симбіоз, коли відбувається поєднання школи наставників (лідерів) і тих, хто навчається у них. Вже саме отримання відповідного «благословення» на розроблення тієї чи іншої наукової галузі (проблеми) чи орієнтир бажаного наукового напрямку є запорукою успіху. Тому будь-яка наукова школа подібна до духовної (подібна монастирю, який тримається на православному старцтві), коли такого роду наставники і керівники високодуховного образу життя, які прозорливо бачать майбутнє, можуть передбачити кримінологічну перспективу чи стани гріховностей людини. Не треба думати, що «старцтво» «наставництво» – це обов'язково «старечість», старість. «Господь гордим противиться, а смиренним дає благодать» (Як. 4:6), тобто молодим може давати ясніше знання, аніж людина отримає за все своє життя, так і не зрозумівши, до кінця не усвідомивши істинного смислу перспективи життя чи, все ж, в результаті пережитих життєвих потрясінь чи випробувань вдається вирватися із безодні гріха і вийти у велике плавання істинності науки. Для нас такими вчителями і наставниками сьогодні є О. М. Бандурка, О. М. Литвинов, А. Т. Комзюк, В. А. Греченко, С. М. Гусаров, О. В. Тягло, І. В. Чорний, які зробили неоціненний вклад у розвиток науки, виховання високого гатунку правоохоронних і поліцейських кадрів у м. Харкові (Харківському національному університеті внутрішніх справ), сторіччя яких урочисто відзначалося у 2017 році.

Наші випускники сумлінно служать українському народові, працюють на його благо і честь у найрізноманітніших кутках України, силою і честю захищаючи та відстоюють правду, правопорядок і справедливість у прагненні високих ідеалів Істини, продовжуючи вироблену школу вітчизняних традицій і культури, всього найкращого, що навчали вчителі і наставники. У цих процесах не можна забувати про неоціненний внесок О. М. Бандурки, а саме його практичному вмінні здійснювати ефективне управління у найрізноманітніших галузях, – головне, підборі високопрофесійних наукових кадрів здійснюючи відкриття на стику міждисциплінарності наук. Сьогодні, високо цінуємо перебування високого масштабу професіоналів в Університеті і, на цій основі, виховується вже нова плеяда (когорта) науковців, які продовжують кращі традиції школи педагогічної майстерності і лідерства в основному перейняту від науково-педагогічного складу Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого. Залишається лише подякувати долі і Богові за унікальний шанс навчатись у такого роду особистостей, які передали нам справжню науковість, здійснення високіх смислів духовного у житті. Навчальний заклад – це, з одного боку, «намолені» стіни академічності знань, коли від сказаного з'являється «мороз по коже і слезь», а з іншого, залучення і віднайдення кращих студентів (курсантів), які і продовжать осмислення доброго, розумного, вічного у науці та реальному житті, що стане запорукою розвитку благочестивих станів чи суттєвої трансформації суспільних відносин.

Сучасна кримінологічна та кримінально-правова практика: звільнення від відбування покарання чи вироблення альтернативних видів покарань (або майбутній розвиток кримінального права і кримінології у руслі якісного нормотворення). Охоронна діяльність – це особлива сфера суспільних відносин, яка є недостатньо врегульованою на законодавчому рівні. Тому одним

із завдань держави, яка потребує своєчасного вирішення даного питання, є створення сприятливих умов успішного функціонування охоронної діяльності, у тому числі і в приватній сфері, шляхом прийняття законних, обґрунтованих й умотивованих суддівських рішень у разі засудження за кримінальні правопорушення проти охоронної діяльності. Одним із важелів впливу на позитивне вирішення цієї ситуації є застосування інституту звільнення від відбування покарання з випробуванням в означеній площині. Саме він вбачається як ефективний і дієвий засіб досягнення мети кримінального судочинства, що забезпечує диференційований підхід до визначення його змісту та відповідає кримінально-правовим принципам справедливості і гуманізму [1, с. 372]. Аналізуючи судову практику щодо звільнення від відбування покарання, слід вказати на правову позицію Верховного Суду колегії суддів Першої судової палати Касаційного кримінального суду при розгляді справи № 235/689/20. Суд вважає, що звільнення від відбування покарання з випробуванням (ст. 75 КК) може застосовуватися у випадках, коли у матеріалах кримінального провадження є дані, які свідчать про те, що зниження суспільної небезпеки вчиненого кримінального правопорушення та самого засудженого зумовлює можливість його виправлення без ізоляції від суспільства. Намагання ж засудженого працевлаштуватися та відшкодувати шкоду потерпілому є щирим каяттям, що було враховано судом під час призначення особі покарання як обставина, що його пом'якшує, та не вказує на можливість виправлення засудженого без ізоляції від суспільства [2].

Верховний Суд України звертає увагу на те, що питання призначення кримінального покарання та звільнення від його відбування повинні вирішуватися з урахуванням мети покарання як такого, що охоплює не лише кару, а й виправлення засуджених, запобігання вчиненню нових злочинів як засудженими, так і іншими особами. При цьому, з огляду на положення статті 75 КК, законодавець підкреслює важливість такої цілі покарання як виправлення засудженого, передбачивши, що в разі призначення низки покарань, у тому числі у вигляді позбавлення волі на строк не більше п'яти років, особу може бути звільнено від відбування покарання з іспитовим строком, якщо суд дійде висновку про можливість виправлення засудженого без відбування покарання, при цьому суд має врахувати не лише тяжкість злочину й особу винного, але й інші обставини справи. Це право суду є дискреційним. Його реалізація становить правозастосовну інтелектуально-вольову діяльність суду, в межах якої і ухвалюється рішення про можливість застосування чи незастосування статті 75 КК [3].

Стосовно відмінності кримінального проступку від кримінального злочину. Сучасна практика свідчить про недостатність вивчення проблеми «кримінального правопорушення», яка є новою для вітчизняного законодавства. Так, кримінальне правопорушення може сприйматися як винне, небезпечне для охоронюваних кримінальним законом цінностей, карне, неправомірне діяння, вчинене суб'єктом кримінального правопорушення [4, с. 404]. У руслі застосування нами міждисциплінарного методу наукових досліджень наголосимо на міркуваннях Т. М. Луцького та О. Ф. Пасеки, які відзначають, що, незважаючи на небезпечність кримінальних правопорушень у сфері використання ЕОМ, С та КМ і МЕ, кількість кримінальних проваджень та судових вироків із значених правопорушень є незначною. Це обумовлено багатьма чинниками, серед яких недосконалість вітчизняного законодавства, висока латентність цих кримінальних правопорушень, недосконалість засобів їх виявлення, розслідування, запобігання, недостатність спеціальних знань у працівників правоохоронних органів, які займаються виявленням та розслідуванням зазначеної категорії справ тощо [5, с. 271]. Аналогічне можна сказати і про особли-

вості розвитку інших суспільних відносин та необхідність їхнього оперативного правового врегулювання, нових форм їхньої постійної змінюваності і трансформацій.

З історії створення кримінальних проступків дізнаємося, що одним із найбільш обговорюваних у наукових і практичних колах питань виступає новела Кримінального кодексу України, яка з першого липня 2020 року ввела в правозастосовний обіг термін «кримінальне правопорушення» як збірний стосовно термінів «злочин» і «кримінальний проступок». Головною причиною цьому стала виключна завантаженість слідчих, прокурорів і суддів дрібними кримінальними справами. Відповідно їхній розгляд здійснюється у спрощеному форматі дізнання. Такий крок, безумовно, є виправданим, але він призвів до необхідності комплексного перегляду і внесення термінологічних правок до цілої низки нормативних актів, які, своєю чергою, стали причиною виникнення великої кількості як внутрішніх, так і зовнішніх незгоджень [6, с. 24].

Так, на думку М. Хавронюка, підставою для виокремлення проступків як окремого виду правопорушення є відмінна від злочину й адміністративного правопорушення правова природа: це діяння, яке, з одного боку, не спричинює значної чи тяжкої шкоди в розумінні КК і не створює загрози спричинення тяжкої шкоди – і цим відрізняється від злочину, а з іншого, не є управлінським за своєю суттю – і цим відрізняється від адміністративного правопорушення. Втім, останнє не означає, що не може бути проступків (як і злочинів), які посягають на порядок управління, наприклад, опір представнику влади, використання завідомо підробленого документа або самовільне присвоєння звання службової особи, що цілком відповідають тесту Енгеля. Відповідно види стягнень за проступки повинні бути м'якшими, ніж покарання за злочини, і суворішими, ніж стягнення за адміністративні правопорушення. Стягнення за проступки, на відміну від адміністративних правопорушень, зважаючи на характер проступку і стягнення за нього, завжди має накладати суд, тому їх слід іменувати судовими стягненнями. Утім, вина особи у вчиненні проступку може встановлюватися не вироком, а іншим актом суду [7, с. 14].

Відповідно до нових редакцій статей 11 і 12 Кримінального кодексу України, вводиться поняття «кримінальне правопорушення». Кримінальні правопорушення поділяються на кримінальні проступки і злочини. Проступок відрізняється від злочину лише формально – покаранням: воно не може передбачати позбавлення волі, а штраф за проступок не може перевищувати трьох тисяч неоподатковуваних мінімумів доходів громадян. Відтак 11 стаття КК України зазначає, що кримінальне правопорушення – це суспільно небезпечне винне діяння (дія або бездіяльність), вчинене суб'єктом кримінального правопорушення [4, с. 399]. Зрештою, проступок і злочин майже нічим не відрізняються: як і злочин, проступок є суспільно небезпечним винним діянням; як і злочин, проступок тягне за собою судимість; вина як у злочині, так і в проступку має бути встановлена обвинувальним вироком суду. Попри це, порядок досудового розслідування і судового розгляду проступків, відповідно до Закону № 2617-VIII, значно відрізняється від аналогічного порядку щодо злочинів. Відповідно до положень статей 38, 40-1, 71, 214, 219, 298-3, 298-4, 300 Кримінального процесуального кодексу України, така форма досудового розслідування, як дізнання, набуває нового змісту – для досудового розслідування проступків [7, с. 12].

Стосовно криміналізації чи декриміналізації у сучасному кримінально-правовому та кримінологічному віддзеркаленні. Суспільна психологія – це не сума кількісно складених думок, а системна, цілісна сукупність свідомості всіх індивідів і соціальних груп. Суспільна психологія є реакцією суспільства на різні перетворення та зміни, зокрема на зміни кримінальної політики. Індиві-

дуальна свідомість – це ідеї, ціннісно-орієнтаційні процеси, які відбуваються у свідомості окремої людини. Це реакція конкретної особи на соціальні перетворення. Кримінальна політика у процесі формування, постановки стратегічних і тактичних завдань не може орієнтуватися на цей тип свідомості, так як практична реалізація такого підходу неможлива у зв'язку із різноманіттям поглядів на кримінальне право, систему та цілі покарання. Інакше відбувається із суспільною свідомістю на рівні суспільної психології. При здійсненні декриміналізації законодавець зобов'язаний найбільш повно враховувати ступінь негативної оцінки суспільством діяння, так як відмова від врахування цього чинника може призвести до зниження авторитету кримінального закону та формування у суспільстві думки про його несправедливість і неефективність [8, с. 301].

Теоретичне моделювання декриміналізації діянь – це спосіб пізнання декриміналізації діяння, заснований на вивченні шляхом побудови відповідної моделі. Теоретична модель декриміналізації складається із двох етапів: етап визнання необхідності у скасуванні кримінально-правової заборони (процес та результат визнання втрати діянням суспільної небезпеки) та етап визнання достатності (процес і результат визнання скасованої кримінально-правової заборони такого діяння адекватною в існуючій системі суспільних відносин). Процес визнання втрати діянням суспільної небезпеки включає шість стадій: 1) формулювання заданого типу поведінки; 2) формулювання різноманітних причинових зв'язків із зазначенням можливої шкоди від практики заданого типу поведінки; 3) визначення суспільних відносин, яким може бути заподіяна шкода практикою заданого типу поведінки; 4) аналіз механізмів розвитку причинового зв'язку у напрямі заподіяння шкоди відповідним суспільним відносинам; 5) визначення поширеності заданого типу поведінки; 6) визначення рівня суспільної небезпеки діяння [8, с. 300].

І. Козич зазначає, що, незважаючи на плюралізм методів у сучасній кримінально-правовій науці, дослідження функцій кримінально-правової політики щодо декриміналізації має обумовлену специфіку, що пояснює необхідність обрання для отримання позитивних результатів належних загальнонаукових і спеціально-галузевих методів наукових досліджень [9, с. 46]. Заходи запобігання шкоди суспільним відносинам мають три варіанти втручання: охоронний (за рахунок встановлення адміністративно-правових, кримінально-правових, цивільно-правових і дисциплінарних заборон), регулятивний (за рахунок змін позитивного законодавства, що призводять до руйнування необхідних передумов або зниження позитивних мотивів заданого типу поведінки), контрольний (за рахунок створення різних контрольних механізмів, що призводять до розриву причинових зв'язків). Кримінальне право пропонується розглядатися як останній захід запобігання шкоди суспільним відносинам, але наявність інших альтернативних заходів не завжди свідчить про необхідність відмовитися від криміналізації чи здійснення декриміналізації. Скасування кримінально-правової заборони буде адекватним, а декриміналізація матиме достатню підставу лише тоді, коли потенційно можливі альтернативні заходи попередження шкоди суспільним відносинам несуть значніші соціальні витрати, ніж декриміналізація [8, с. 299].

Актуальна судова практика за нинішніх умов. Зокрема, вироком Приморського районного суду м. Маріуполь Донецької області від 04.04.2019 року [10] засуджено особу за те, що вона в період часу з 17.10.2016 по 05.03.2018 працювала у ТОВ «Дніпровська охоронна компанія «Професійний захист» на посаді інженера комп'ютерних систем. Після звільнення із вказаного підприємства, бажаючи повернутись на колишню роботу та продемонструвати керівництву ТОВ необхідність її повернення на посаду, ця особа, використовуючи

вразливість обмеження налаштувань маршрутизаторів, вирішила заблокувати роботу підприємства шляхом здійснення DDoS-атаки, достовірно знаючи, що припинення дії атаки потребує переналаштування обладнання абонентів та підприємства, яке вимагатиме багато часу. Реалізуючи свій злочинний умисел, обвинувачений завантажив та скопіював на жорсткий диск свого ноутбука з всесвітньої мережі Інтернет програмне забезпечення, необхідне для організації та проведення DDoS-атак під назвою «LOIC», що надавало йому можливість здійснювати DDoS-атаки на вибрані ним сервери, IP-адреси. Також він встановив на свій мобільний телефон додаток «DDoS», який може виконувати розподілену атаку виду «відмова в обслуговуванні» (ddos-атака) шляхом постійних передач на потрібні вебсайти або IP-адреси та додаток «Ping», який також може надсилати постійні запити на потрібні IP-адреси. 30.04.2018 р., діючи умисно, за допомогою встановлених на його мобільному телефоні додатків здійснив масове розповсюдження повідомлень електронної пошти, без попередньої згоди адресатів, в автоматизовані системи, маршрутизатори підприємства. Вказані умисні злочинні дії призвели до порушення та тимчасового припинення роботи обладнання ТОВ. Зазначенні дії обвинувачений повторював систематично, що унеможливило моніторинг та не дозволяло керувати віддаленим обладнанням абонентів підприємства. Судом такі дії кваліфіковано за ч. 1 ст. 363¹ КК України, особу визнано винною та призначено покарання у вигляді двох років обмеження волі на підставі угоди про примирення. Однією з характерних особливостей цього злочину є їхня латентність, яка спричинена небажанням користувачів мережі інформувати про них через недовіру до правоохоронних органів, а також небажанням публічно визнати слабкі місця у власних системах безпеки [5, с. 273].

Інформаційна сфера на сьогоднішній день з правових позицій і заборон є маловивченою і дослідженою. Тут вимагається залучення ІТ спеціалістів до формування правових знань у даній галузі. Позиція судді Івано-Франківського апеляційного суду А. Ю. Малеева в тому, що велику частину українського правосуддя можна перевести в електронний формат, вважаючи на те, що наприклад у Китаї вже створений відповідний «робот-суддя». Чи ефективно це в результаті встановлення чіткості, єдності правового законодавства. Напевно так. З іншого боку можливо все ж відстоювати суб'єктивний підхід, диференціацію у призначенні покарань, судовій системі загалом, що породжує корупційні схеми. Так єдність чи диференціація вважаючи на бурхливий розвиток суспільних відносин сучасного глобалізованого світу? Час безперечно змінюється і потрібно підлаштовуватися під його вимоги зі збереження свого (власного, національного, самобутнього). Головне завдання на цьому шляху виробляти комплекс заохочувальних і каральних норм. Наприклад, за порушення правил дорожнього руху негайно оплата штрафу забезпечує повернення половини коштів на рахунок безпосереднього порушника, а половина йде на поповнення бюджету держави. Це заставляє замислитись порушувати наступного разу чи ні. Лише реально діюча ефективна система заборон «метод кнута і пряника» може дати відповідний результат. Вказування на недоліки, погрішності дає орієнтир на перемогу у кращості, створенні розумної конкуренції. Поразка це найбільша перемога.

Стосовно кримінологічних чинників мотивації сучасних курсантських та студентських колективів до вивчення кримінального права. Серед висловів, які хотілось би сказати в аспекті розкриття даного питання можна наголосити: «День для роботи, служби, ніч для молитви, науки, навчання». «Вечірне місто, всюди темно і лише в кабінеті слідчого горить світло. Чим він там займається, – думає як розслідувати кримінальне провадження в результаті глибинних мисленневих процесів, коли

можна побути у тишині, наодинці з самим собою і відійти від навколишньої суєти...». «Ніхто за нас навчальний матеріал не вивчить, краще, ніж ми самі. Тут потрібне лише бажання і мотивація пізнавати щоразу нове. «Дело рук утопаюших самих утопаюших»»...

Сучасна дистанційна освіта може призвести до остаточної деградації молоді. Наскільки важливим є живе спілкування з викладачем, як риба не може прожити без води, так і тестування є мертвим у порівнянні із загальною обізнаністю та бажанням стати професіоналом. Тут відчуються внутрішні духовно-сутнісні процеси, порухи душі, молодечий запал і максималізм до вивчення навчальної дисципліни, поглиблене прагнення побачити можливість власних знань у співставленні з науковістю. Так склалося, що сучасна молодь не хоче, не має бажання навчатись. І ця деградованість з кожним роком зростає. Виникає запитання чи хотіли б ми потрапити до лікаря, який не вчився під час навчання, коли на терезах знаходиться життя людини. З іншого боку нам не хочеться, щоб він проводив і відповідні експерименти у лікуванні, а застосовував перевірені досвідом і професіоналізмом методики лікування, які здатні виходити найважчого хворого. Щось подібне відбувається і в навчально-науковому житті майбутніх поліцейських, юристів у руках яких вирішуються долі людей. Вміння своїм авторитетом і харизмою підтримати і допомогти є надзвичайно важливим завданням у зростанні і становленні як професіонала.

Використовувати час раціонально – велика майстерність. У розквіті сил бурхливо енергійно студента можна спрямувати у найрізноманітніше русло. Однак завдання вчителя, викладача, – настільки зацікавити, мотивувати, запалити цей вогонь до навчання, щоб формувалась школа спадкоємності професіоналів, вчителів високого масштабу мислення, і польоту думки. Віднайти і відсіяти раціональне зерно, щоразу копати глибше нашаровуючи канву вивчення кримінального права новими знаннями і свідчитиме про нашу обізнаність, професіоналізм, бажання вчитись і пізнавати нові грані висоти науки. Головним мотивом подібної діяльності є уся подальша доля молоді людини, яка визначається чотирма, п'ятьма роками посиленого навчання. Тому тут слід прикласти багато зусиль. У кожного студента, курсанта має бути неустанне, невичерпне бажання працювати, щоб успішно опанувати багатьма знаннями, здобути високий рівень освіченості, обізнаності у багатьох питаннях, що і визначить подальший життєвий шлях.

Треба навчитись говорити мовою кримінального, цивільного, адміністративного права, подібно того, як знавці мов переходять на англійську французьку, німецьку. Звідси міждисциплінарний підхід у науці є неабияк важливим. Більшість випускників наголошує, що кримінальне право їм не знадобилось на практиці, адже кваліфікація злочину визначається у переважній більшості прокурором, де присутня у високому ступені корупційна складова. Хоча насправді це не так. Слідчий найчастіше постає перед суспільством в якості тієї посадової особи, яка виконує кримінальне та кримінально процесуальне законодавство. Його знання, здібності, грамотність і вміння пояснити стан і суть скоєного правопорушення з правильною правовою кваліфікацією можуть відіграти неабияку роль у правовій кваліфікації кримінального правопорушення, за якою знаходиться доля людини. Не можна забувати про те, що поряд з імперативним у кримінальному праві сьогодні активно розвивається та застосовується диспозитивний метод правового регулювання. Поряд з публічністю кримінального права активно втілюється приватна складова права шляхом так званої конвергенції (поєднання), точніше взаємодії та взаємовпливу приватного і публічного права. Тобто дедалі більше права потерпілого багато в чому виходять на перший план. У Німеччині кримінальне право особливо наближене до приватного у силу

високої гуманізації правових норм. Звідси учасник тієї чи іншої стадії кримінального процесу (потерпілий, обвинувачений, підсудний) уважно спостерігає за правильною кримінально-правовою кваліфікацією, справедливістю вітчизняної правової системи і професіоналізмом учасників судового процесу. Більше того, не можна забувати, що вже завтра такі особистості повернуться з місць позбавлення волі і як нам доведеться дивитись їм у вічі, якщо вони вчинили неправильно, не по закону Совісті, справедливості. За кожним застосуванням норми кримінального права – доля людини, понівечене життя, після відбування покарання. А де ж межа відповідно дозволеного і обмежувального. Як зробити так, щоб покарання було достатнім для виправлення і перевиховання засудженого. Чи має тут задіюватись духовна складова? Усі ці якості, елементи, особливості неодмінно проходять крізь призму та усю процедуру судочинства. Звідси і справедливість вироблення і конструювання правових санкцій, в основі якої закладена правильна кримінально-правова кваліфікація та доведеність вини.

Так, коли відомий хірург О. О. Шалімов свого часу прийшов працювати у інститут загальної та невідкладної хірургії у м. Харкові і побачив, що оперування зведене нанівець, а хірурги замість того, щоб пізнавати високі ази теоретичної та практичної хірургії займаються демагогією, «сотрясають воздух умними фразами», і «чинять бурю в стакані» розвиваючи «теорію парадоксальних ілюзій» він вирішив кардинально оновити систему професійних кадрів, наповнивши її новими особистостями, здійснивши якісну перепідготовку існуючих і, у такий спосіб, власним прикладом, ціною високої працьовитості засвідчив, як можна оволодіти високим мистецтвом хірургії, здійснюючи операційні втручання на високому професійному рівні торако-абдомінальної хірургії. Цим самим М. М. Амосов засвідчив, що зробив прорив лише в області серця і найкраще відгукується про свого побратима О. Шалімова наголошуючи, що рівень останнього у рази вищий, адже школа О. Шалімова здійснила справжній прорив у найрізноманітніших напрямках розвитку хірургії, яку успішно продовжили В. Т. Зайцев та В. В. Бойко, якого студенти називають «живою легендою, уособлен-

ням кращих якостей хірурга», – нинішній директор інституту загальної та невідкладної хірургії ім. В. Т. Зайцева у м. Харкові, який спас тисячі людських життів. Звідси, подібно як у кожного лікаря існує власний цвинтар, який залежить від його професіоналізму чи допущених помилок, чи нещасних випадків, коли з невідомих причин не вдається спасти життя людини, так же й багато залежить від викладачів, професіоналів, вчителів, які здатні підібрати високопрофесійний колектив юридичних кадрів не боячись конкуренції, а навпаки створюючи її нові змагальні рівні, коли намагаєшся зробити усе можливе у міру власних сил і можливостей. Напевно в такому ключі слід розвивати і харківську та й загалом загальноукраїнську школу кримінального права і кримінології, визначати загальну правову політику у напрямку утвердження свого, самобутнього, національного з обов'язковим привнесенням кращих традицій і норм українського та зарубіжного державо- і правотворення.

Уявна трансформаційна цілісна картина і парадигма змін у розумінні кримінального права може відбутись за умови заглибленості у суб'єктивну (внутрішню) сторону правопорушення, різного роду психологічні аспекти поведінки людини. Система цінностей за таких умов у сучасних реаліях набуває якісно-нового смислового навантаження, адже йдеться про мотиваційні чинники керування, направлення поведінки людини у благочестиве русло. Кримінальне право, справді, за таких умов є охоронцем суспільних відносин від протиправних посягань. Воно є їхнім, так би мовити, Янголом Охоронцем, який бореться зі злом, протиправними посяганнями ще на рівні помислів, а не реальних вчинків (протиправних, суспільно-небезпечних діянь). Цілісна концепція вибудовування подібної (теологічної) доктрини кримінального права є запорукою підсилення його ролі у суспільному житті, серед наукової спільноти, яка уособлює в собі кращі традиції професіоналів своєї справи щодо подальшого розвитку та осмислення кримінально-правової та кримінологічної галузі, формування нових кримінально-правових норм і якісного конструювання санкцій статей у руслі високого (духовного) осмислення Всесвіту і місця людини в ньому з позицій протистояння злу і несправедливості.

ЛІТЕРАТУРА

1. Сийпlock М. В. Судова практика звільнення від відбування покарання з випробуванням за кримінальні правопорушення, що посягають на охоронну діяльність. *Науковий вісник Ужгородського національного університету*. Серія: Право. 2022. Вип. 69. С. 367–372.
2. Постанова Першої судової палати Касаційного кримінального суду у складі Верховного Суду у справі №235/689/20 / Єдиний державний реєстр судових рішень. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/99009843> (дата звернення: 27.01.2022).
3. Огляд судової практики Касаційного кримінального суду у складі Верховного Суду. Верховний Суд України. URL: https://supreme.court.gov.ua/userfiles/media/new_folder_for_uploads/supreme/Oglyad_KKS_August_2021.pdf (дата звернення: 27.01.2022).
4. Сидорук І. І. Щодо визначення поняття «кримінальне правопорушення». *Науковий вісник Ужгородського національного університету*. Серія: Право. 2022. Вип. 70. С. 399–404.
5. Луцький Т. М. Пасека О. Ф. Окремі проблемні аспекти кримінальної відповідальності та покарання за правопорушення у сфері використання електронно-обчислювальних машин (комп'ютерів), автоматизованих систем та комп'ютерних мереж і мереж електрозв'язку. *Аналітично-порівняльне правознавство*. 2022. № 1. С. 270–275.
6. Круглов О. Щодо поняття кримінального правопорушення. *Вісник пенітенціарної асоціації України*. 2021. № 2(16). С. 24–32.
7. Хавронюк М. Проступок, його сутність і порядок досудового розслідування та судового розгляду: новітні середньоазійські підходи у порівнянні із вже відомими. *Право України*. 2020. №02. 19 с.
8. Пуστοва Н. О. Декриміналізація кримінальних правопорушень у контексті кримінально-правової політики. *Аналітично-порівняльне правознавство*. 2022. № 1. С. 270–302.
9. Козич І. В. Методи дослідження кримінально-правової політики та її функцій. *Вісник ЛДУВС ім. Е.О. Дідоренка*. 2020. Вип. 2 (90). С. 40–49.
10. Вирок Приморського районного суду м. Маріуполь Донецької області від 04.04.2019 року. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/80937191> (дата звернення 10.12.2021).